

Verktøykasse for integrasjon av bærekraft i siv.ing.-studiene

Prosjektet går ut på å først kartlegge, og deretter integrere tettere, bærekraftkompetanse i det femårige sivilingeniørprogrammet *Elektronisk systemdesign og innovasjon*.

Dette skal gjøres gjennom oppdatering, kontekstuell tilpasning, og uttesting av en konkret metode, basert på en verktøykasse kalt «EHE-kit» (EHE = Ecodesign in Higher Education), opprinnelig utviklet av Verhulst & Van Doorselaer i 2015.

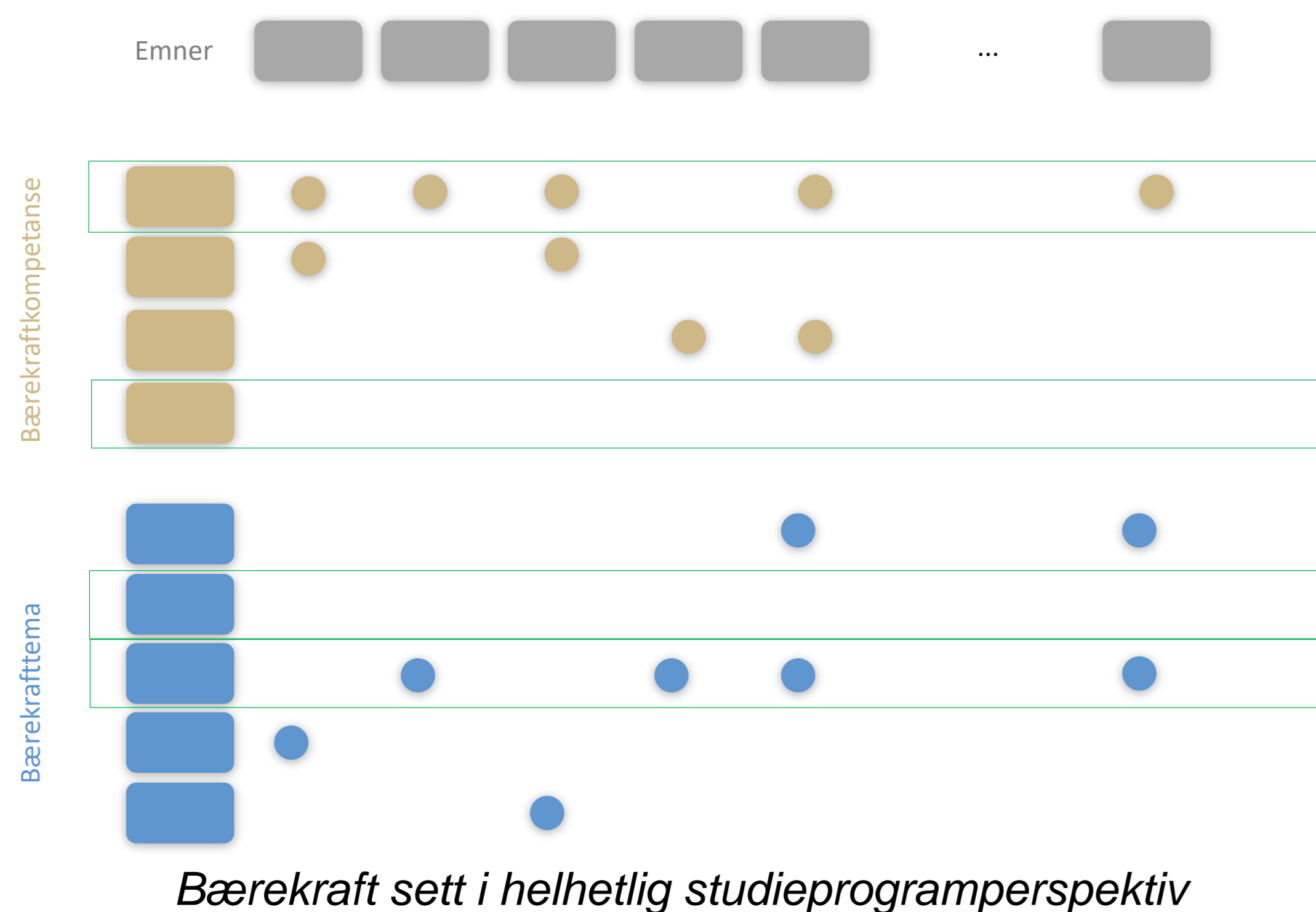
Dersom piloten ansees vellykket, vil den oppdaterte verktøykassen og metodikken også bli gjort tilgjengelig for andre studieprogram, for å understøtte integrasjon av bærekraftkompetanse i bredden av NTNUs teknologistudier.

Helhetlig integrasjon av bærekraft

Med dette prosjektet ønsker vi å utforske hvordan vi kan innlemme bærekraftkompetanse i et femårig sivilingeniørprogram og dermed fokusere på underpunktet «*Bærekraftkompetanse og digital kompetanse skal integreres i kompetanseprofilen hos alle kandidater fra NTNUs teknologistudier*».

Selv om at bærekraft er noe som alle ingeniører må være bevisst på i en arbeidssituasjon, er bærekraftkompetanser i liten grad bevisst integrert i flere av NTNUs siv.ing.-program, blant annet på Elektronisk systemdesign og innovasjon (elsys).

Allikevel er det ofte element av undervisningen som kan støtte opp under utvikling av bærekraftkompetanse, men er ikke satt i en bærekraftskontekst eller i et helhetlig studieprogramperspektiv.

Derfor vil vi i prosjektet ved hjelp av verktøykassen først gjøre en kartlegging av eksisterende utdanningsløp sammen med faglærere involverte i studieprogrammet elsys. Dette vil danne grunnlaget for at studieprogramledelse og faglærere i fellesskap kan utvikle og integrere forslag til endringer for å skape en helhet rundt bærekraft i studieprogrammet.

Prosjektaktiviteter

- Videreutvikling verktøykasse – august 2021
- Pilotworkshop med faglærere elsys – 13. august 2021
- Kick-off bærekraft i elsys – 6. september 2021
- Workshop undervisningspersonalet elsys – 4. oktober 2021
- Ferdigstilling verktøykasse, videreutvikling basert på tilbakemeldinger fra uttesting – oktober til desember 2021

Det er mulig for andre studieprogram å melde interesse for å bruke verktøykasse.

Prosjektteam

- Elli Verhulst* - Fagseksjon Ekspert i team ved Institutt for industriell økonomi og teknologiledelse
- Torstein Bolstad* - Institutt for elektroniske system
- Solveig Reppen Lunde, Selma Tofte Thiis* – studenter elsys
- Julie Romslo* – student arkitektur
- Engasjerte undervisere* involvert i studieprogrammet elsys

Oppdatert verktøykasse

I august ble den opprinnelige verktøykasse oppdatert og tilpasset NTNU kontekst. Den ble testet i en pilotworkshop med et utvalg av faglærere på elsys og med representanter fra FTS.

1. Kartlegging av bærekraft i studieprogram

Viktighet av bærekraft i elsys (institutt, studieprogramråd, faglærere)

Diskutere betydning av bærekraft innen fagstaben (faglærere, faggruppe)

Kartlegging relevante bærekrafttema (prosjektteam, faglærere, instituttleder)

2. Muligheter for videre integrasjon

Se på muligheter for å integrere bærekraft enda mer (faglærere, faggruppe)

Kartlegging hvordan bærekraft er til stede (faglærere, faggruppe)

Se på helhet av bærekraft i studieprogrammet (studieprogramråd)

Innspill på veien videre (institutt, studieprogramråd)

Oppdatert metode tilpasset til NTNU kontekst og elsys studieprogram

<p>SYSTEM THINKING COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> The bigger picture Understand relationships Influence on the system <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> collectively develop and implement innovative actions that promote sustainability at the local level and further afield. deal with uncertainty 	<p>ANTICIPATORY COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Future scenario Foresee possible problems Future effects <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> learn from others and to transcend the traditional boundaries of one's own discipline or profession understand and respect the needs, perspectives and actions of others (empathy) understand, relate to and be sensitive to others (empathic leadership) deal with conflicts in a group facilitate collaborative and participatory creation for problem solving 	<p>NORMATIVE COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Norms and values Trade-offs Conflicts of interests <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> understand and reflect on the norms and values that underlie one's actions negotiate sustainability values, principles, goals, and targets, in a context of conflicts of interests and trade-offs, uncertain knowledge and contradictions.
<p>STRATEGIC COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Long-term planning Develop goals Collective actions <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> combine anticipatory, transdisciplinary collaborative and critical thinking competencies to be innovative and to think creatively about solutions to complex problems. 	<p>TRANSDISCIPLINARY COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Cooperation Respect different fields Deal with conflicts <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> transcend the traditional boundaries of one's own discipline understand and respect the needs, perspectives and actions of others (empathy) understand, relate to and be sensitive to others (empathic leadership) deal with conflicts in a group facilitate collaborative and participatory creation for problem solving 	<p>INTEGRATED PROBLEM-SOLVING COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Complex problems Combining competencies <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The overarching ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> apply different problem-solving frameworks to complex sustainability problems and develop viable, inclusive and equitable solution options that promote sustainable development, integrating the other eight competencies.
<p>CREATIVITY COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Think outside the box Innovation Complex problem solving <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> combine anticipatory, transdisciplinary collaborative and critical thinking competencies to be innovative and to think creatively about solutions to complex problems. 	<p>CRITICAL THINKING COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Analyze problems Questioning Reflection on pros and cons <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> question norms, practices, opinions and established theories reflect on one's own values, perceptions, perspectives and actions take a position in the sustainability discourse. 	<p>SELF-AWARENESS COMPETENCY</p> <p>KEYWORDS</p> <ul style="list-style-type: none"> Your impact Your contribution Evaluate actions <p>UNESCO'S DEFINITION</p> <p>The ability to:</p> <ul style="list-style-type: none"> reflect on one's own role in the local community and (global) society continually evaluate and further motivate one's actions deal with one's feelings and desires.

Nye kort rundt bærekraftkompetanser, basert på UNESCO (2018)

<p>BEGRENSNING AV SKADELIG UTSLIPP</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> På land, i vann og luft Under produksjon Under forbruk <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Utdelt produksjon for å redusere transportkostnad ved distribusjon av varer Sensorysystemer for miljøovervåking kan redusere og forhindre forurensning Ny batteriteknologi kan legge til rette for overgang til utslippfritt samfunn Integrasjon av fornybare energikilder i produksjon. Fløysveier som benyttes under produksjon 	<p>PÅVIRKNING PÅ INFRASTRUKTUR</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Organisasjonell, fysisk og digital infrastruktur Hjelpemidler i utdanning og helse Digital samhandling Innovative byer og nettsider <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Administrering og robotikk som effektiviserer byutvikling og fremmer mer miljøvennlig transport Utdelt, miljøvennlig busser og tog Ny teknologi under roboterretet, selvbetjente kasser, robotisert industri Delingsøkonomi: utvikle app som gjør det enklere å dele Digital kommunikasjon reduserer reising og berde samfunnsforbruk, utgifter, nettbruk Digital undervisning Medisinsk teknologi sin påvirkning på helsekostnad 	<p>KONSEKVENSER FOR MENNESKER</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Lokale og globale sammenheng Individuell utvikling Helse og livskvalitet Sikkerhet og livskvalitet Forbrukerrettigheter <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Damping av elektronikk i utviklingsland som fører til at lokalbefolkningen får helsekader Statistikk og analyse av påvirkning på mental helse Positive konsekvenser av digitalisering: sosialt samvær under koronaviruspandemien Overvåking, tracking og bruk av one-pass Vurdering av konsekvenser av teknologi: barnepensjonsystem, posisjonering av roboterretet, algoritmer på nett
<p>SIRKULÆR ØKONOMI</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Resursbruk Design, produksjon og distribusjon Forbruk Gjennbruk, resirkulering og avfall Gjennvinningsplan <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Design av elektronikk som behøver færre ressurser ved produksjon og distribusjon Legge til rette for reparasjon og øke levetiden på produkter for å redusere forbruk Designe produkter som kan resirkuleres og gjennbrukes Analyse verdikjeden til elektronikk og gjøre miljøvennlig for å minimere forbruk 	<p>LIKESTILLING OG UNIVERSELL UTFORMING</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Personlig og sosial inkludering Utdanning og helse Utdanning og helse Utdanning og helse <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Kunnskap og teknologi for alle: 3D-printing ut fra kjerne, hurtigere, enklere etc. Gjenkjenningsalgoritmer: helse mens du går Personlig og sosial inkludering: Mistrak - Helse og omsorgstjenester på Utopia for overvåking Sikkerhetsnett: Helse og omsorgstjenester ved en kollisjon i trafikken Identifisering underveis: eksempler som gjelder til bruk i helse, utdanning og sosialt engasjement 	<p>GODE ARBEIDSFORHOLD</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Utdanning og helse Utdanning og helse Utdanning og helse <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Veiløst arbeidsforhold Færre deltidstillatelser i produksjonsindustri Kan arbeidet løse til helsekader? For elektronikk: utfordring? Betyr det bærekraft? Digitale hjelpemidler for å bedre arbeidsforhold
<p>KONSEKVENSER FOR BIOMANGFOLD OG DYRELIV</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Dyr i havet og på land Habitat-forstyrrelse Tap av natur <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Mikroplast: menneskelig tøy påvirker dyrelivet Vindturbiner og vannkraftverk påvirker dyreliv og natur Sensorysystemer for miljøovervåking av dyreliv 	<p>FORNUFTIG BRUK AV MATERIALER OG RESSURSER</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Utdanning og helse Utdanning og helse Utdanning og helse <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Dumping av elektronikk: Mye elektronikk finnes i helsekader som for eksempel trykkskannere Utdanning og helse: resirkulering av smarttelefoner der man prøver å få ut de små stoffene (som f.eks. gull) Velg materialer og ressurser som kan resirkuleres/brukes om igjen Utdanning og helse: ressurser som fører til konflikter 	<p>BÆREKRAFTIG BRUK AV ENERGIKILDER</p> <p>KORT FORTALT</p> <ul style="list-style-type: none"> Utdanning og helse Utdanning og helse Utdanning og helse <p>EKSEMPLER</p> <ul style="list-style-type: none"> Forbedre teknologi for mer effektiv utnyttelse av fornybar energi, som for eksempel solceller Brak av sensorer for optimal produksjon av andre varer Redusere energiforbruk (smarte energisystemer, energifluktiv elektronikk) Fornøye energibruk ved deltagning, internett etc.

Nye temakort tilpasset elsys, basert på litteratur og innspill fra faglærere